

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
ПЕНІТЕНЦІАРНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ПІДХОДИ ТА ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ

У ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ТА ПІДВИЩЕННІ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ

ІНТЕГРАЦІЯ

КОМПЕТЕНТНІСТЬ

РОЗВИТОК

*III Міжнародна
науково-практична конференція
29 квітня 2026 року, Чернігів – 2026*

**ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРОСЛИХ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
(КАФЕДРА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ)
ЧЕРКАСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ
ІМЕНІ ГЕРОЇВ ЧОРНОБИЛЯ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ДУНАЙСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«ОДЕСЬКА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ»
MILITARY CENTER OF SPORT TRAINING
RTU LIERAJA ACADEMY, LATVIA
UNIwersytet Pomorski w Słupsku, SŁUPSK, POLSKA
WROCLAWSKI UNIwersytet, WROCLAW, POLSKA
OSTFALIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, WOLFSBURG, GERMANY**

**МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ПІДХОДИ ТА ПЕДАГОГІЧНА
МАЙСТЕРНІСТЬ У ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ПІДВИЩЕННІ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПЕРСОНАЛУ**

**INTERDISCIPLINARY APPROACHES AND PEDAGOGICAL
SKILLS IN THE TRAINING OF HIGHER EDUCATION
STUDENTS AND STAFF DEVELOPMENT**

Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції

29 квітня 2026 року

Чернігів

УДК 005.591.11:005.336.5:37.091.12-057(082)

М 58

*Рекомендовано до друку вченою радою Пенітенціарної академії України
(протокол № 8 від 25 травня 2026 р.).*

Головний редактор:

Аніщенко В. О. – доктор педагогічних наук, професор.

Редакційна колегія:

Шаранова Ю. В. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Олефір Л. І. – кандидат юридичних наук, доцент.

Міждисциплінарні підходи та педагогічна майстерність у підготовці здобувачів вищої освіти та підвищенні кваліфікації персоналу: матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 29 квітн. 2026 р.) / голов. ред. В. О. Аніщенко; Пенітенціарна академія України. Чернігів : ПАУ, 2026. 745 с.

До збірника матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції увійшли публікації закордонних і вітчизняних учених і практиків, здобувачів вищої освіти. Наукові доробки присвячені актуальним питанням професійно-педагогічної діяльності викладачів закладів вищої освіти, формуванню та розвитку педагогічного іміджу та майстерності. Велика низка публікацій висвітлює інноваційні підходи та етико-психологічні аспекти професійно-педагогічної діяльності в сучасних умовах.

Видання буде корисним для науковців, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти різних рівнів вищої освіти.

УДК 005.59.11:005.336.5:37.091.12-057(082)

Interdisciplinary approaches and pedagogical skills in the training of higher education students and staff development: materials of the International scientific and practical conference (Chernihiv, 28 April 2026) / edited by V. Anishchenko; Penitentiary Academy of Ukraine. Chernihiv: PAU, 2026. p.

The collection of materials of the International Scientific and Practical Conference includes publications of foreign and domestic scientists and practitioners, higher education students. The scientific papers are devoted to topical issues of professional and pedagogical activities of teachers of higher education institutions, the formation and development of pedagogical image and skills. A large number of publications cover innovative approaches and ethical and psychological aspects of professional and pedagogical activity in modern conditions.

The publication will be useful for researchers, teachers, postgraduate students, and students of different levels of higher education.

Матеріали викладені в авторській редакції з незначними коректорськими правками. Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори.

Електронна копія збірника безплатно розміщується у відкритому доступі на офіційному сайті Пенітенціарної академії України (<https://pau.edu.ua/materials-of-scientific-conferences/>) у розділі «Видання. Матеріали наукових конференцій»)

© Пенітенціарна академія України

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. СУЧАСНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Аніщенко В. О., Супрун Д. М., Супрун М. О., Харченко Т. Г.	21
ПЕДАГОГІКА СПІВПРАЦІ ТА ПЕНІТЕНЦІАРНА ДЕФЕКТОЛОГІЯ	
В. М. СИНЬОВА	
Айдамірова С. С.	27
СУЧАСНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
Борисов О. О.	31
ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ <i>SPEAKING CLUB</i> НА ПОЧАТКОВОМУ ТА СЕРЕДНЬОМУ РІВНЯХ ВОЛОДІННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ	
Бурдужа Л. С., Григоренко Т. В.	35
РОЛЬ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ У СОЦІАЛЬНІЙ ПРОФІЛАКТИЦІ КІБЕРБУЛІНГУ В МОЛОДІЖНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	
Вдович С. М.	40
РОЗВИТОК ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОБРОБУТУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
Волощук К. В., Григоренко Т. В.	44
РОЛЬ ВИКЛАДАЧА У ФОРМУВАННІ АДАПТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ	
Ворожбіт-Горбатюк В. В.	49
ЄВРОВИБІР УКРАЇНИ: РЕСУРСНІСТЬ МІЖІНСТИТУЦІЙНИХ ВЗАЄМОДІЙ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ КОНТЕКСТНО РЕЗОЛЮЦІЇ РАДИ БЕЗПЕКИ ООН 1325 «ЖІНКИ, МИР, БЕЗПЕКА» ДО 2030 р.	
Доній Н. Є.	52
ВІТАЛЬНІСТЬ ОСВІТИ В ДОБУ АЛГОРИТМІВ	
Завацький П. С.	57
МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ПІДХОДИ УПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ РЕГІОНАЛЬНИМИ ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВИМИ ПАЛАТАМИ	
Іващенко М. М., Ратнакар Ю. В.	62
СУЧАСНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ ТА ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ	

Вдович С. М.,

*кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,
доцент кафедри практичної психології та педагогіки,
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності,
м. Львів, Україна*

РОЗВИТОК ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОБРОБУТУ НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Реалії професійної діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти в умовах воєнного стану досить складні. Часто доводиться працювати в небезпечних умовах, є постійний ризик для життя і здоров'я, повітряні тривоги та перебування в укриттях вимагають переривати навчання. Це викликає ряд труднощів:

- психоемоційних (переживання за безпеку свою та рідних, переживання через втрату близьких чи вимушене переселення, емоційне виснаження, тривожність і постійний стрес, зниження мотивації до роботи, професійне вигорання, погіршення концентрації уваги та працездатності),
- комунікативних (ускладнена взаємодія та погіршення зворотного зв'язку між суб'єктами навчального процесу через відсутність живого контакту, зниження мотивації у студентів),
- фізичних (збільшення професійних обов'язків, поєднання професійної діяльності з волонтерством, необхідність постійного професійного вдосконалення, зниження продуктивності наукових досліджень),
- освітньо-організаційних (зміна планів, форм і методів навчання і необхідність підлаштовуватися під навчальні можливості),
- технічних (відсутність електроенергії, нестабільність інтернету, обмеження доступу до навчальних ресурсів, складність контролю самостійності виконання завдань в онлайн-форматі),

– соціально-економічних (фінансова нестабільність, вимушена міграція викладачів і студентів, поєднання професійної діяльності з сімейними обов'язками в кризових умовах) та ін.

Нині викладачеві, окрім освітньої діяльності, доводиться виконувати ряд інших функцій: психологічно підтримувати здобувачів освіти, колег по роботі, своїх близьких і рідних, адаптувати власну професійну діяльність та навчальну діяльність до умов сьогодення, надавати допомогу в екстремальних умовах. Це вимагає високої гнучкості, стресостійкості, постійного професійного розвитку та, безумовно, впливає на психологічний добробут науково-педагогічного працівника.

Психологічний добробут ми розуміємо як властивості та психологічний стан особистості, які дозволяють їй позитивно і повноцінно функціонувати в суспільстві, адаптуватися до змін, самореалізовуватися та самовдосконалюватися, розвиваючи власні потенційні можливості, що виражається у відчутті комфортності, задоволення і повноцінності життєдіяльності та взаємодії з оточенням, щастя, власної автономності та цілісності.

Психологічний добробут викладача ЗВО є багатовимірною системою, яка поєднує в собі універсальні особистісні компоненти (самоприйняття, автономія, особистісне зростання, життєві цілі тощо) й особливості професійної діяльності у сфері вищої освіти (система мотивації, чинники професійного вигорання та ін.) і безпосередньо впливає на якість освітнього процесу, професійну ефективність викладача та психічне здоров'я всіх суб'єктів освітнього процесу.

Розвиток психологічного добробуту науково-педагогічних працівників охоплює багато різних складових. Розглянемо їх детальніше.

Основою психологічного добробуту є емоційна стабільність. Професійна діяльність науково-педагогічного працівника і в звичайних умовах є досить емоційно насиченою, а в умовах воєнного стану й поготів. Від рівня стресу і

тривожності викладача, емоційної напруги на заняттях суттєво залежить результативність навчання студентів. Тому доцільно розвивати позитивне мислення, здатність до саморегуляції та емоційної стійкості, навички адаптації до складних життєвих обставин, конструктивного подолання стресів, травм та відновлення після них, здійснювати профілактику емоційного та професійного вигорання.

Емоційний стан особистості, як відомо, тісно переплітається з фізичним станом, тобто зі здоров'ям та внутрішніми енергетичними ресурсами. Тому такими важливими є здоровий спосіб життя, відсутність шкідливих звичок, достатній сон і здорове харчування, рухова активність, дотримання режиму праці та відпочинку.

Суттєву роль у розвитку психологічного добробуту відіграють рівень самооцінки та самоприйняття, наявність цінностей та сенсів, мотивація до діяльності та розвитку, здатність до рефлексії та саморозвитку.

Ресурсами для психологічного добробуту особистості також можуть стати ефективні копінг-стратегії, які допомагають долати стрес, складні емоції чи важкі життєві ситуації, розвинута здатність до відновлення, збалансованість роботи й особистого життя, улюблена справа, постійний розвиток творчих здібностей і талантів та ін.

Психологічний добробут значною мірою залежить від задоволеності викладача власним життям і професійною діяльністю, його професійної «Я-концепції», відчуття власної професійної ефективності, узгодженості очікувань і реальних досягнень. Це можливо, коли сформовані й узгоджуються між собою особистісні та професійні цінності, коли викладач повною мірою усвідомлює значущість педагогічної діяльності, має власну місію, життєві та професійні цілі та відчуває сенс у навчанні та вихованні молоді.

Не менш важливим є постійний особистісний і професійний розвиток науково-педагогічних працівників вищої школи, що забезпечується їхнім

прагненням до самореалізації, відкритістю до нового досвіду, професійною гнучкістю, а також системою мотивації та стимулювання у закладах вищої освіти.

Велику роль відіграє задоволеність викладача професійною діяльністю, яка залежить від рівня його професійної ідентичності, умов праці, навчального, наукового, методичного й організаційного навантаження, автономності у викладанні, відчуття професійної ефективності та компетентності, контролю над професійною діяльністю, балансу між роботою, особистим життям та іншими сферами діяльності.

На психологічний добробут науково-педагогічного працівника значною мірою впливає соціальне середовище, яке може стати для нього як потужним ресурсом, так і джерелом стресу. Йдеться про якість його взаємодії зі студентами, колегами по роботі та керівництвом, конструктивні міжособистісні стосунки, академічна культура та дружня атмосфера в колективі, відчуття приналежності до академічної спільноти, визнання досягнень у науковій сфері, соціальна підтримка як у ЗВО, так і поза його межами.

Середовище, яв якому працює викладач, має бути безпечним та надавати необхідну підтримку, що значною мірою залежить від ефективності та стилю управління в закладі вищої освіти, підтримки колег і керівництва, доступу до ресурсів і можливостей професійного й особистісного розвитку, стабільності умов праці.

В умовах кризи, в якій нині перебуває українське суспільство через російсько-українську війну, на психологічний добробут науково-педагогічних працівників негативно впливають травматичні події (такі як постійні обстріли і повітряні тривоги, загибель рідних, друзів, сусідів, знайомих), хронічна невизначеність і нестабільність, яка триває уже понад 4 роки, поєднання професійних і особистих криз, постійні зміни форматів освітнього процесу, інформаційно-комунікаційне перевантаження, розмиття меж між роботою і

відпочинком, необхідність постійного опанування нових технологій, інфляція, тривожні події у світі тощо.

Таким чином, розвиток психологічного добробуту науково-педагогічного працівника закладу вищої освіти потребує системного підходу на рівні як індивіда, так і освітньої інституції. Реалізувати його можна на програмах психологічної підтримки викладачів, курсах підвищення кваліфікації, на соціально-психологічних тренінгах (наприклад, тренінги розвитку стресостійкості, емоційної саморегуляції, резильєнтності, профілактики професійного вигорання та ін.), на психотерапевтичних консультаціях, супервізіях тощо, які покликані надавати викладачам психологічну підтримку, формувати у них культуру турботи про психічне здоров'я, розвивати його психологічний добробут.

Волощук К. В.,

*здобувачка вищої освіти, 4 курс,
спеціальність 231 «Соціальна робота»,
перший (бакалаврський) рівень вищої освіти,
Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ, Україна*

Григоренко Т. В.,

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної роботи та реабілітації,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

РОЛЬ ВИКЛАДАЧА У ФОРМУВАННІ АДАПТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Сучасний етап розвитку вищої освіти характеризується інтенсифікацією процесів глобалізації, цифровізації та швидкої зміни вимог ринку праці, що зумовлює необхідність ефективної адаптації студентів-першокурсників до нових умов професійної підготовки. Адаптивна поведінка як психолого-педагогічна

Наукове видання

**МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ПІДХОДИ ТА ПЕДАГОГІЧНА
МАЙСТЕРНІСТЬ У ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ПІДВИЩЕННІ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПЕРСОНАЛУ**

**Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Чернігів, 29 квітня 2026 року)**

Відповідальні за випуск	Аніщенко В. О.
Редактори літературні	Аніщенко В. О. Шарапова Ю. В.
Комп'ютерна верстка і макетування	Аніщенко В. О.

За достовірність інформації у тезах доповідей
відповідальність несуть автори публікацій

Підписано до друку 25.05.2026 р. Формат 60×90/8.
Друк ~~різографія~~. Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. 93,12.
Тираж 100 пр. Зам. № 136/25.

Редакційно-видавничий відділ Пенітенціарної академії України
14000, м. Чернігів, вул. Гонча, 34.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції.
Серія ДК № 8016 від 23.11.2023 р.